

Van: [Jony Ferket](mailto:Jony.Ferket)
Aan: statengriffie@provinciegroningen.nl; staten@fryslan.nl; statengriffie@drentsparlement.nl;
statengriffie@noord-holland.nl; statengriffie@pzh.nl; griffie@flevoland.nl; statengriffie@overijssel.nl;
statenleden@mailman.prvglid.nl; statengriffie@brabant.nl; statengriffier.nl; staten@prvlimburg.nl;
statengriffie@provincie-utrecht.nl
Cc: griffie@gelderland.nl; statengriffie@fryslan.nl
Onderwerp: Hulp gevraagd | sluit aan bij de lobby modernisering verlofregeling politici
Datum: maandag 18 oktober 2021 21:29:48
Bijlagen: [Brief commissie BZ modernisering verlofmogelijkheden raadsleden.pdf](#)
[Brief rechtspositie raadsleden getekend.pdf](#)

Aan: alle provinciale statenleden van Nederland – vriendelijk verzoek aan de griffie om dit bericht door te geleiden waarvoor dank

Beste heer, mevrouw,

In onze gemeenteraden vinden we de verlofregeling voor raadsleden te beperkt en niet meer van deze tijd. Je kunt alleen met verlof en vervangen worden als raadslid als je ziek of zwanger bent. Verlof bij adoptie of langdurige zorg voor een naaste is niet mogelijk. En in de uitvoering is de regeling inflexibel. Je zit aan (opvolgende) vaste periodes van 16 weken vast. Gevolg is dat raadsleden in de praktijk soms gewoon niet of te kort met verlof gaan, of juist langer moeten dan nodig. Hoog tijd voor modernisering en versoepeling van de verlof- en vervangingsregeling!

Wij zijn daarom een lobby gestart en hebben een brief gestuurd aan de Vaste commissie Binnenlandse Zaken (zie bijlage). Onze oproep heeft geleid tot [Kamervragen](#). De Minister heeft aangegeven geen aanleiding te zien voor nieuwe verlofmogelijkheden voor volksvertegenwoordigers. Net als wij vindt ook de [Vereniging voor Raadsleden](#) dit een teleurstellende reactie. Wel zal het ministerie binnenkort in overleg treden met beroepsgroepen (verenigingen voor raadsleden, statenleden en algemeen bestuurders waterschappen) en bestuurlijke koepels (VNG, IPO, UvW en genootschap voor burgemeesters) over de wenselijkheid van modernisering de regeling. Bijgevoegd ook de brief die de burgemeester van Groningen heeft verstuurd aan de Minister en de brief die Jan van Zanen, de vorige burgemeester van Utrecht, al verstuurde.

Steun

Om hiernaast ook als gemeenteraden maar ook provinciale staten (!) zelf duidelijk te maken dat dit een landelijke door politici breed gedragen oproep is, vragen we jullie hulp. In Utrecht heeft de gemeenteraad het standpunt ingenomen via de werkgeverscommissie in het presidium (fractievoorzittersoverleg), in Breda via de griffier die de fractievoorzitters heeft gepolst en in Groningen via het aannemen van een motie (zie bijgevoegd). Ons betoog en argumenten zijn niet alleen van belang van gemeenteraadsleden maar voor alle volksvertegenwoordigers in ons land. Wij hopen dat dit ook door u en uw leden wordt (h)erkend. Indien gewenst lichten wij onze standpunten graag toe in een telefonisch gesprek. **Willen jullie laten weten of er steun is bij een meerderheid van jullie staten voor de standpunten zoals eerder verwoord in onze brief? Stuur graag een reactie naar j.ferket@gemeenteraad@utrecht.nl.**

Met vriendelijke groet,

Jony Ferket, en Merel van Hall – fractievoorzitter D66, senior adviseur griffie en

griffier namens de gemeenteraad van Utrecht,

Mede namens:

Tim van het Hof, Rick Zagers, Paul Piket - fractievoorzitter D66, gemeenteraadslid VVD en griffier namens de gemeenteraad van Breda

Ceciel Nieuwenhout, Rik van Niejenhuis en Josine Spier - gemeenteraadsliden GroenLinks en PvdA en griffier namens de gemeenteraad van Groningen

--

Jony Ferket

Fractievoorzitter **D66 Utrecht**

j.ferket@raad.utrecht.nl

@JonyFerket

www.jonyferket.nl

Onderwerp: Modernisering verlofregeling gemeenteraadsleden

Steller: [redacted]

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500EA DEN HAAG

Telefoon 14 050

Bijlagen: -

Ons kenmerk 316888-2021

Datum 8-7-2021

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte mevrouw Ollongren,

Als burgemeester zie ik dat het werk van gemeenteraadsleden ingewikkelder en zwaarder is geworden, maar ook steeds belangrijker. Gemeenten spelen een sleutelrol bij grote maatschappelijke vraagstukken rond bijvoorbeeld de jeugdzorg, woningbouw, of de energietransitie. Tegelijkertijd is het voor veel partijen lastig om nieuwe raadsleden te werven. Het is van belang dat raadsleden en lokale bestuurders ondersteund worden om hun taak goed kunnen te vervullen. Ik onderschrijf dan ook de maatregelen die u die u eerder dit jaar in uw brief over versterking en vernieuwing van de lokale democratie heeft aangekondigd.

Naast het feit dat het raadslidmaatschap steeds meer vraagt, constateer ik nog een knelpunt dat ik graag bij u onder de aandacht breng. Steeds vaker zie ik namelijk dat het raadslidmaatschap moeilijker te combineren is met het 'gewone' dagelijks leven van raadsleden: met een drukke baan, met een gezinsleven of met zorgtaken. De verouderde verlofregeling voor raadsleden maakt dit bovendien niet eenvoudiger. De mogelijkheden om je als politicus tijdelijk te laten vervangen zijn te beperkt, te star en bieden geen ruimte voor flexibiliteit. Dit zorgt voor lastige situaties bij terugkeer van ziekte of zwangerschapsverlof, of bij andere redenen voor tijdelijke afwezigheid. Door de regels te moderniseren, kunnen raadsleden flexibeler omgaan met verlof. Dit kan bijvoorbeeld door de redenen voor verlof uit te breiden en de duur eenvoudig aanpasbaar te maken. Het zal onnodig lange of soms juist te korte afwezigheid en vervanging verminderen, wat zijn weerslag zal hebben op het algehele niveau van kennis en ervaring binnen gemeenteraden.

Een tweetal leden uit de gemeenteraad van Groningen heeft samen met raadsleden uit Breda en Utrecht op 20 mei 2021 een brief over dit onderwerp gestuurd aan de Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en aan u als verantwoordelijk minister.

In deze brief bepleit en zij het volgende:

1. Ruimere invulling van de redenen waarvoor verlof kan worden aangevraagd, bijvoorbeeld zorgverlof, ouderschapsverlof en verlof bij pleegzorg/adoptie.
2. Bij meer dan één aansluitende verlofperiode de mogelijkheid te creëren om de duur van de tweede (of derde) vervangingsperiode te beperken - bijvoorbeeld tot een vooraf bepaalde periode welke in lijn ligt met de herstelverwachting of verwachte terugkeer van het raadslid.
3. Wanneer bij het eerste verzoek tot verlof reeds duidelijk is dat de 16 periode van 16 weken ontoereikend zal zijn, zowel het verzoek als het tijdelijk ontslag en de tijdelijke vervanging in één keer vooraf voor de gehele periode geregeld kan worden. Op deze wijze zijn aanvang en duur vooraf bepaald, hoeft het raadslid niet in de weer met verklaringen tijdens een soms kwetsbare periode en heeft ook de tijdelijke vervanger vooraf zekerheid en hoeft diegene niet opnieuw tussentijds te worden beëdigd.

Ik wil u met klem vragen zich in te spannen om deze voorstellen serieus te overwegen. Een gemoderniseerde verlofregeling zal voor vele zittende en potentiële raadsleden het werk van raadslid beter te combineren maken met het dagelijks leven. Dat is van enorm belang voor de vitaliteit van de lokale democratie en daarmee voor de kwaliteit van het openbaar bestuur, dat de komende jaren voor grote opgaven staat.

Hoogachtend,

[redacted]
burgemeester van Groningen,
Koen Schuiling

Aan: Vaste commissie Binnenlandse Zaken

Van: Jony Ferket en Dimitri Gilissen (fractievoorzitters D66 en VVD namens de gemeenteraad van Utrecht)

Tim van het Hof en Rick Zagers (fractievoorzitter D66 en gemeenteraadslid VVD namens de gemeenteraad van Breda).

Ceciel Nieuwenhout en Rik van Niejenhuis (gemeenteraadsliden GroenLinks en PvdA in Groningen)

Afschrift: demissionair minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

VNG commissie Raadsleden en Griffiers

Vereniging van Raadsleden

Onderwerp: Modernisering verlof- en vervangingsregeling voor gemeenteraadsliden

Datum: 20 mei 2021

Geachte commissie Binnenlandse Zaken,

Met hart en ziel zetten raadsleden zich in voor de lokale democratie. Samen met inwoners bouwen we aan sterke steden en vitale dorpen. De opgaven waar we vandaag de dag voor staan zijn complexer dan ooit. Tegelijkertijd schuurt en kraakt het om het raadswerk te combineren met een baan of functie in de maatschappij en ons gezins- en privéleven. De uitdaging groeit om het raadswerk zo goed mogelijk te vervullen en legt daarmee steeds meer druk op de lokale democratie.

In de kamerbrief van 22 maart jl. 'Versterking en vernieuwing lokale democratie' (2021-0000145999) schrijft demissionair minister van Binnenlandse zaken dat: *'de positie van volksvertegenwoordigers versterking behoeft en de aantrekkelijkheid van het politieke ambt wordt bepaald door de randvoorwaarden'*. Kasja Ollongren schrijft in de brief wel dat politiek verlof bij werkgevers te knellend is, maar schrijft niet over de randvoorwaarde die de wetgever zelf biedt om het raadswerk te kunnen combineren. Van heel dichtbij maakten wij als gemeenteraadsliden de afgelopen jaren mee hoe de wettelijke verlof- met vervangingsregeling voor politici te knellend is. De gemeenteraad van Utrecht schreef hierover al in 2019 een brief aan de minister. Ook meerdere fracties van uw Kamer stelden eind 2018 Kamervragen over een deel van de regeling aan de ministers van BZK en Defensie.¹ Maar tot op heden heeft dit alles niet tot resultaat geleid. In deze brief willen we onze zorgen daarom ook aan u uiten en een aantal voorstellen doen om de verlof- en vervangingsregeling voor raadsleden te moderniseren. Graag gaan we hierover met u in gesprek.

---

¹ Schriftelijke vragen Politiek verlof voor militairen om uitzending mogelijk te maken van D66 en PvdA ([2018Z23177](#)) en Schriftelijke vragen De mogelijkheid tot 'politiek verlof' voor militairen van VVD ([2018Z23421](#)).

Achtergrond en huidige verlofmogelijkheden voor politieke ambtsdragers

Het is mogelijk voor een gemeenteraadslid, statenlid, Eerste of Tweede Kamerlid om zich voor een periode van 16 weken tijdelijk te laten vervangen wegens zwangerschap, bevalling of ziekte. De basis voor deze mogelijkheid is verankerd in art. 57a van de Grondwet en in de Kieswet. Hierin is de procedure (en bijbehorende termijn van maximaal drie keer 16 weken) nader uitgewerkt. De grondwettelijke basis voor de verlofmogelijkheid is twintig jaar geleden doorgevoerd om vooral de positie van vrouwen in de politiek te versterken. Een goede regeling voor het combineren van arbeid en zorg zal het voor vrouwen aantrekkelijker maken om zitting te (blijven) nemen in een vertegenwoordigend orgaan, als dus de Memorie van Toelichting.² Er is bij de introductie in de Kieswet van de vervangingsregeling van volksvertegenwoordigers door de wetgever bewust gekozen voor een vaste periode van zestien weken. Het stellen van een vaste termijn werd van belang geacht voor de uitvoerbaarheid van de regeling en het bieden van duidelijkheid aan de vervanger.³

Verlofmogelijkheden zijn te knellend

De afgelopen decennia is de samenleving en de arbeidsmarkt sterk veranderd. Meer flexibiliteit, ruimere verlofregeling voor aanstaande ouders en mantelzorg of (zorg)verlof voor speciale gevallen zijn steeds meer normaal geworden. Echter, de verlofregeling van volksvertegenwoordigers is in die tijd niet mee veranderd. Wij zijn er stellig van overtuigd dat deze regeling niet meer van deze tijd is. De mogelijkheden om je als politicus tijdelijk te laten vervangen zijn te beperkt, te star en bieden geen ruimte voor flexibiliteit.

In het belang van kwaliteit en diversiteit in samenstelling van gemeenteraden, en om het lidmaatschap voor een zo breed mogelijke doelgroep aantrekkelijk te laten zijn, is modernisering van de vervangingsregeling noodzakelijk. In veel gemeenten is het lastig om voldoende kandidaten voor het raadslidmaatschap te vinden én te behouden die hun raadslidmaatschap uitoefenen naast een maatschappelijke carrière en verdere invulling van het gezins- en privéleven.

Wij hebben in onze gemeenteraden de afgelopen jaren ook zelf ervaren dat de huidige regeling niet meer passend is. Raadsleden die zwanger zijn of ziek zijn en die hebben overwogen zich tijdelijk te laten vervangen, hebben dit wel of niet gedaan met een onbevredigende uitkomst. Zieke raadsleden hebben geen verlof aangevraagd en hebben weken doorgemodderd. Zieke raadsleden die een iets langere herstelperiode nodig hadden, zijn toch na 16 weken weer gestart omdat ze anders nog een keer 16 weken uit de running zouden zijn. Zwangere raadsleden die 32 (2x16) weken verlof hebben moeten nemen omdat vooraf al duidelijk was dat 16 weken net te kort was, ook mede door het vele werk in de avonden, maar veel liever de mogelijkheid voor een periode tussen de 16-32 weken hadden gehad. Maar ook raadsleden die niet zwanger of ziek zijn ondervinden nadeel van de huidige regeling. Een partner van een zwangere vrouw kan geen ouderschapsverlof opnemen. Er bestaat geen mogelijkheid voor zorgverlof om voor een naaste die ziek is te zorgen. Er is geen verlof mogelijkheid bij adoptie. Ook is het niet mogelijk om je tijdelijk als raadslid te laten vervangen wanneer zich een maatschappelijke kans voordoet of voor een stage of tijdelijk studeren in het buitenland. Zo zijn er voorbeelden van een raadsleden die voor defensie wilden deelnemen aan een buitenlandse uitzending, maar dit enkel konden doen als zij ontslag als raadslid zouden indienen omdat de reden niet onder de wettelijke verlofmogelijkheden valt. Wij vinden het onwenselijk dat raadsleden ofwel niet ofwel te kort met verlof gaan vanwege omstandigheden in hun gezins- en

---

² TK 2001-2002, 28 051, nr.3 pag. 1 (MvT) en TK 2005-2006, 30 229, nr. 6 pag. 5 (Nota n.a.v. Verslag)

³ TK 2004-2005, 30 229, nr. 3 pag. 3 (MvT)

privéleven dan wel dat raadsleden veel langer met verlof moeten gaan en zich niet kunnen inzetten in hun gemeenteraad.

Onze conclusie is dat de verlof- en vervangingsregeling aan modernisering toe is. Wij pleiten voor een bredere en flexibelere 'verlofregeling' waarbij tevens rekening wordt gehouden met het bieden van duidelijkheid aan de vervanger. Ons inziens dient wettelijk verankerd te worden:

- Dat een ruimere invulling van de redenen van verlof mogelijk is met onder meer: zorgverlof, ouderschapsverlof en ook verlof bij pleegzorg of adoptie, en verlof voor maatschappelijke rol/functie zoals betaalde baan of studie;
- Dat bij twee aaneensluitende periodes de mogelijkheid bestaat om de duur van in ieder geval de tweede of derde vervangingsperiode te beperken - bijvoorbeeld tot een vooraf bepaalde periode welke in lijn ligt met de herstelverwachting of verwachte terugkeer van het raadslid;
- Dat in die gevallen waarbij bij het eerste verzoek reeds duidelijk is dat de 1e periode van 16 weken ontoereikend zal zijn, zowel het verzoek als het tijdelijk ontslag en de tijdelijke vervanging in één keer vooraf voor de gehele periode geregeld kan worden. Op deze wijze zijn aanvang en duur vooraf bepaald, hoeft het raadslid niet in de weer met verklaringen tijdens een soms kwetsbare periode en heeft ook de tijdelijke vervanger vooraf zekerheid en hoeft diegene niet opnieuw tussentijds te worden beëdigd.

Wij verzoeken u dit onderwerp en deze brief te agenderen voor bespreking in uw commissie en vernemen graag in vervolg daarop op welke wijze u gehoor geeft aan ons pleidooi. Wij hopen hiervoor ook graag uitgenodigd te worden en zouden graag vooraf met u in gesprek gaan.

Met vriendelijke groet,

Jony Ferket en Dimitri Gilissen (fractievoorzitters D66 en VVD)
namens de gemeenteraad van Utrecht

Tim van het Hof en Rick Zagers (fractievoorzitter D66 en raadslid VVD)
namens de gemeenteraad van Breda)

Ceciel Nieuwenhout en Rik van Niejenhuis (raadsleden GroenLinks en PvdA in Groningen)

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Behandeld door	[REDACTED]	Datum	18 juli 2019
Doorkiesnummer	[REDACTED]	Ons kenmerk	6310649
E-mail	[REDACTED]	Onderwerp	Rechtspositie raadsleden
Bijlage(n)	Geen		
Uw kenmerk	6707410	Verzonden	23 juli 2019
Uw brief van			Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte mevrouw Ollongren,

In de vergadering van het Presidium van maandag 25 maart is gesproken over de laatste wijziging van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers die vanaf 1 januari 2019 van kracht is. Naar aanleiding hiervan schrijven wij deze brief waarin we een tweetal oproepen aan u doen.

Vergoedingen en voorzieningen raadsleden

Het besluit kent raadsleden een aantal vergoedingen en voorzieningen toe voor onder meer het lidmaatschap van de vertrouwenscommissie (art. 3.1.2), reizen binnen de gemeente (art. 3.1.7), informatie en communicatie (ICT, art. 3.3.2).

Het Presidium is van mening dat deze bepalingen weinig ruimte bieden voor de raad om zelfstandig invulling te geven aan of af te zien van bepaalde vergoedingen en voorzieningen. Het Presidium onderschrijft nut en noodzaak van adequate vergoedingen en voorzieningen voor raadsleden, maar vindt het bij de regelvrijheid en autonomie van raden passen om daar zelf over te kunnen beslissen. Een zeer bewuste keuze van de Utrechtse gemeenteraad voor een Bring Your Own Device ICT vergoeding is bijvoorbeeld geheel onmogelijk gemaakt.

Wij roepen u dan ook op om bij een volgende herziening van het rechtspositiebesluit te komen tot een minimale variant van vergoedingen en voorzieningen waarbij de raad via een 'kan-bepaling' nadere regels kan stellen, of af kan zien van bepaalde vergoedingen en voorzieningen. We zijn overigens gaarne bereid hierover met u in gesprek te gaan.

Vervanging bij ziekte

Het is mogelijk dat een raadslid zich voor een periode van 16 weken kan laten vervangen wegens ziekte. Wij hebben onlangs kunnen vaststellen dat het wenselijk zou zijn om bij twee aaneensluitende periodes de mogelijkheid te hebben om de duur van de tweede vervangingsperiode te beperken tot een vooraf bepaalde periode welke in lijn ligt met de herstel verwachting van het raadslid (met een maximum van 16 weken).

Tot slot zou het wenselijk zijn, wanneer er sprake is van bij voorbaat bekende aaneensluitende periodes, de vervanging ook in één keer juridisch en benoemingstechnisch te kunnen formaliseren. Ook hierbij vragen we uw medewerking om deze wijze van vervanging bij ziekte mogelijk te maken en zijn we gaarne bereid onze ervaring uit de praktijk met u te bespreken.

Een afschrift van deze brief wordt ook gezonden aan de Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Uw reactie zien we graag tegemoet.

Hoogachtend,

Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,

mr. M. van Hall

de voorzitter,

mr. J.H.C. van Zanen